

“TISU IJTIMOIIY FANLARI VA INNOVATSION PEDAGOGIKA”

ILMIY JURNALI

“TISU Ijtimoiy fanlari va innovatsion pedagogika” jurnali – Respublikadagi ijtimoiy fanlar, pedagogika, psixologiya, sotsiologiya, falsafa va tarix yo’nalishlarida izlanish olib borayotgan olimlar, doktorantlar va tadqiqotchilar, Oliy ta’lim muassasalari professor-o’qituvchilari, ilmiy izlanuvchilar hamda magistrantlar, maktab va texnikumlarda faoliyat yuritayotgan o’qituvchilar, metodistlar va amaliyotchi pedagoglar, ta’lim sohasida innovatsion yondashuvlarni joriy etishga qiziquvchi mutaxassislarning ilmiy salohiyatini namoyon etuvchi maqolalari e’lon qilinadi.

Muassis:
TERMIZ IQTISODIYOT VA
SERVIS UNIVERSITETI

**TISU TIBBIYOT INNOVATSIYASI ILMIY
JURNALI**

Bosh muharrir:
Sattarov Abdusamat
Umurqulovich

Bosh muharrir o'rinbosari:
Qobulov Eshbolta Atamuratovich

Mas'ul kotib:
Allamuratov Shuxrat Ashurovich

Dizayner:
Meyliqulov Shahboz
Xolmamatovich

**Jurnal har chorakda bir marotaba
chop etiladi**

Jurnal O'zbekiston Respublikasi
Prezidenti Administratsiyasi
huzuridagi Axborot va ommaviy
kommunikatsiyalar agentligining
2023-yil 1-martdagi
№ 066379- raqamli guvohnomasi
bilan ro'yxatga olingan.

Jurnal "PRINTWELL" MCHJ
bosmaxonasida chop etildi.
Manzil: Toshkent shahri
Muqimiy ko'chasi, 170/14

Bosishga ruxsat etildi:
27.11. 2025.

Qog'oz bichimi: 60x84 1/8
"Times New Roman" garnitiruasi.
Ofset bosma.
Ofset bosma usulida bosildi.
Shartli bosma tabog'i: 11.
Adadi 10 nusxa.
Bahosi kelishilgan narxda.
Buyurtma № 1.

Jurnalning elektron shakli bilan
<https://scientific.tues.uz>
web saytida tanishish mumkin.

Tahririyat manzili:
Surxondaryo viloyati,
Termiz sh., "Yulduz" MFY,
"Ibn Sino" ko'chasi.

TAHRIR HAY'ATI A'ZOLARI:

Bosh muharrir, Qabulov Eshbolta Atamuratovich –
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Tarix kafedrası professori, tarix fanlari doktori,
Termiz, O'zbekiston. eshbolta_qabulov@tues.uz

Bosh muharrir o'rinbosari – Salohiddinova Navro'za -
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Pedagogika kafedrası dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi,
Termiz, O'zbekiston. navruza_salohiddinova@tues.uz

Tarix fanlari muharriri Tursunov Nurillo Narzullayevich -
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Tarix kafedrası professori v.b, tarix fanlari doktori,
Termiz, O'zbekiston. nurillo_tursunov@tues.uz

Ijtimoiy fanlar muharriri, Tursunov Muxiddin Boltayevich –
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Ijtimoiy fanlar kafedrası dotsenti, sotsiologiya fanlari nomzodi,
Termiz, O'zbekiston. muxiddin_tursunov@tues.uz

Jismoniy madaniyat fanlari muharriri – Begimqulov Oltiboy
Jo'rayevich - Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Jismoniy madaniyat kafedrası professori,
Termiz, O'zbekiston. oltiboy_begimqulov@tues.uz

Pedagogika fanlari muharriri – Narboshova Maqsuda Achilovna -
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Pedagogika kafedrası dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi,
Termiz, O'zbekiston. maqsuda_narboshova@tues.uz

Rus tili va adabiyoti muharriri – Sattarova Elena Anatolevna –
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Rus tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, filologiya fanlari
falsafa doktori, Termiz, O'zbekiston. elena_sattarova@tues.uz

Ingliz filologiyasi muharriri – Urolova Oysuluv Poyon qizi -
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Ingliz tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, filologiya fanlari
falsafa doktori, Termiz, O'zbekiston. oysuluv_urolova@tues.uz

MUNDARIJA

G. E. TURAYEVA

Bo'lajak o'qituvchilarni ma'naviy tarbiyalashda o'quv jarayonini innovatsion texnologiyalar asosida rivojlantirish.....3

G.T. JUMAYEVA

Kasbiy kompetentlikni rivojlantirishda pedagogik yondashuv asoslari.....6

O.Ch.XOLOV

Yosh avlodni tarbiyalashda aksiologiyaning ahamiyati.....10

N.M. SALOXITDINOVA

Zamonaviy ta'lim sharoitida xorijiy tajriba va steam ta'limi.....14

B.X. ABRAYEV, I.N. XAYRULLAYEV

Matritsalar va odam anatomiyasida fanlararo integratsiya va funksional o'xshashliklar haqida tizimli yondashuv.....17

M.Y.MADIEVA

Translation strategies and linguistic adaptation of English brand names in Russian and Uzbek contexts.....22

S.Q. ESHBOYEVA

4K yondashuv samarali ta'lim kafolati.....26

N.N. SHODIYEVA

Erta nikoh qurishning oila mustahkamligiga ta'siri.....30

K.Sh.OLTIBOYEVA

Shaxs intellektual rivojlanishi - pedagogik muammo sifatida.....34

U.A. TASHBAYEVA

Talabalarda emotsional intellektni rivojlantirish orqali kommunikativ tayyorgarligini takomillashtirish texnologiyalari.....37

M.Y.MADIEVA

Brend nomlarining medialingvistik tahlili: o'zbek tilidagi milliy leksik birliklar asosida....41

R.D. NORQOBILOVA

Pedagogik konfliktlarda gender omilining roli.....47

G'.A. MAMARAJABOV

Surxon vohasi amaliy san'atning rivojlanishida hunarmandlar faoliyati.....50

F.A. ABDURAZZOQOV

Mamlakatda maktabgacha yoshdagi bolalarning kuchli zilzila bilan bog'liq favqulodda vaziyatlarda to'g'ri harakatlanishga tayyorlashning ta'sirchan va samarali mexanizmlari.....54

A.Ch. QOSIMOV

Surxon vohasida an'anaviy qo'ychilik va ularning vohaga xos xususiyatlari.....58

M.X. FAYZULLAYEVA

Tarixiy yozma manbalar va ilmiy adabiyotlar qimmatli manba sifatida.....62

S.A. JABBOROVA

Tarixiy yozma manbalar va ilmiy adabiyotlar qimmatli manba sifatida.....67

F. YORMATOV

Mamlakatimizda nuroniylarni ijtimoiy himoyalashning ustivor yo'nalishlari70

R. R. KHAMRAEVA

Linguistic Creativity in Science Fiction Translation: from Asimov's Robots to Modern AI Narratives.....76

I.H. JUMAYEV

"Qutadg'u bilig" dostonida insoniy nuqsonlarning badiiy ifodasi.....80

N.A. UMAROVA

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentli shakillantirish.....84

I.B. QARSHIYEVA

Talabalarga jadidchilar asarlaridagi ma'rifiy qadriyatlarini o'rgatishning pedagogik shart-sharoitlari.....89

Surxondaryo viloyati Favqulodda vaziyatlar boshqarmasi
Hayot faoliyati xavfsizligi o'quv markazi Denov filiali o'qituvchisi
Abdurazzoqov Faxriddin Abdumutalibovich

MAMLAKATDA MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING KUCHLI ZILZILA BILAN BOG'LIQ FAVQULODDA VAZIYATLARDA TO'G'RI HARAKATLANISHGA TAYYORLASHNING TA'SIRCHAN VA SAMARALI MEXANIZMLARI

ANNOTATSIYA

Maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarni kuchli zilzila bilan bog'liq favqulodda vaziyatlarda to'g'ri harakatlanishga tayyorlash masalasi nazariy va amaliy jihatdan tahlil etilgan. Bolalarning psixologik va fiziologik xususiyatlaridan kelib chiqqan holda samarali o'qitish usullari, evakuatsiya mashqlari, rolli o'yinlar hamda multimedia vositalaridan foydalanishning ahamiyati ko'rsatib berilgan. Shuningdek, ota-onalar va tarbiyachilar hamkorligini kuchaytirish, maxsus dasturlar ishlab chiqish va xavfsizlik madaniyatini shakllantirishga qaratilgan takliflar ilgari surilgan. Tadqiqot natijalari mamlakatda bolalar xavfsizligini ta'minlashda samarali mexanizmlarni joriy etish imkoniyatlarini ochib beradi.

Kalit so'zlar: hayot xavfsizligi, favqulodda vaziyat, bolalar, xavfsizlik, zilzila, maktabgacha ta'lim, pedagog, aholi, tajriba, o'yin, fuqaro muhofazasi.

АННОТАЦИЯ

В статье теоретически и практически рассмотрен вопрос подготовки детей дошкольного возраста к правильным действиям в чрезвычайных ситуациях, связанных с сильными землетрясениями. С учётом психологических и физиологических особенностей детей показано значение эффективных методов обучения, эвакуационных тренировок, ролевых игр, а также использования мультимедийных средств. Кроме того, выдвинуты предложения по усилению сотрудничества родителей и воспитателей, разработке специальных программ и формированию культуры безопасности. Результаты исследования раскрывают возможности внедрения эффективных механизмов обеспечения безопасности детей в стране.

Ключевые слова: безопасность жизни, чрезвычайная ситуация, дети, безопасность, землетрясение, дошкольное образование, педагог, население, опыт, игра, гражданская защита.

ABSTRACT

The article provides a theoretical and practical analysis of preparing preschool children for appropriate actions during emergencies caused by strong earthquakes. Based on the psychological and physiological characteristics of children, the importance of effective teaching methods, evacuation drills, role-playing games, and the use of multimedia tools is highlighted. Furthermore, proposals are made to strengthen cooperation between parents and educators, develop special programs, and promote a culture of safety. The research results reveal opportunities for implementing effective mechanisms to ensure children's safety in the country.

Keywords: life safety, emergency situation, children, safety, earthquake, preschool education, pedagogue, population, experience, game, civil protection.

Kirish. Jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, kuchli zilzila oqibatida eng ko'p jabr ko'radigan toifa vakillari — bu bolalardir. Maktabgacha yoshdagi bolalarning psixofiziologik xususiyatlari, ya'ni emotsional barqarorlikning pastligi, tartiblanmagan haroratda tez reaksiya, kattalarga nisbatan kamroq tushunishi, ularni favqulodda vaziyatlarda alohida muammolarga duch kelishiga sabab bo'ladi. Shuning uchun ham bu

yo'nalishda maxsus pedagogik-o'qitish usullarini qo'llash lozim bo'ladi.

O'zbekiston umumiy holda yuqori yoki o'rtacha seysmik xavfli hududlar guruhiga kiradi. Xususan, mamlakatning ko'plab viloyatlari — jumladan Toshkent, Farg'ona, Namangan, Andijon, Samarqand, Surxondaryo va Qashqadaryo atrofidagi hududlar seysmik xavf jihatdan sezgir hisoblanadi. Mamlakatning seysmik xavf

xaritalari va tahlillari mazkur hududlarda yer siljishlari ehtimolining qat'iy ekanligini ko'rsatadi.[1]

Misol sifatida 1966 yildagi Toshkent zilzilasini yodga olish o'rinli — u shaharning keng hududida katta vayronalarga va katta sondagi uzluksiz mahalliy ko'chmas mulk zarariga olib kelgan, minglab oilalarning turmush huquqi buzilgan aholi (homiylar, jumladan bolalar) uchun katta keskinlik tug'dirgan edi; bu voqea seysmik xavf va bolalar xavfsizligini ta'minlashning ahamiyatini tarixiy jihatdan yaqqol ko'rsatadi.

Shu bilan birga, so'nggi yillarda O'zbekiston hukumat organlari seysmik xavfni kamaytirish va faoliyatni muvofiqlashtirishga alohida e'tibor qaratgan. Ma'muriy hujjatlar va qarorlarda seysmik xavfsizlikni oshirish, favqulodda vaziyatlarga tayyorgarlikni kuchaytirish vazifalari belgilab qo'yilgan va tegishli trenirovka, shtab-o'quv mashqlari ham muntazam amalga oshirilmoqda. Bu siyosiy-tashkiliy qadamlar maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarni tayyorlash bo'yicha tizimli choralarni joriy etish uchun huquqiy va tashkilotli zamin yaratmoqda. Maktabgacha yoshdagi bolalarni zilzila sharoitida to'g'ri harakatlanishga tayyorlash masalasi faqat pedagogik yoki inshoot-mexanik nuqtai nazardan emas, balki psixologik, axborot-kommunikatsion va jamoatchilik-muammolarini ham o'zida birlashtirgan kompleks muammo hisoblanadi[2]. Bolalarda izchil qoidalarni o'zlashtirish, stressni yumshatish usullarini o'rgatish, evakuatsiya jarayonini amaliyotga aylantiruvchi mashg'ulotlarni tizimlashtirish hamda ota-onalarni jalb qilish — barchasi birgalikda samara beradi.

Adabiyotlar tahlili. Mavzu doirasida ilmiy-metodik adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, bolalar xavfsizligi masalasi turli ilmiy sohalarda — pedagogika, psixologiya, sotsiologiya hamda favqulodda vaziyatlar xavfsizligi nazariyasida o'rganilgan. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (WHO, 2015) hamda YuNISEF (UNICEF, 2018) hisobotlarida qayd etilganidek, tabiiy ofatlardan eng ko'p jabr ko'radigan toifa — bu bolalardir. Zilzila kabi kuchli tabiiy ofatlar paytida bolalarning xavfsizligini ta'minlash uchun ta'lim muassasalarida profilaktik dasturlar joriy etish muhim deb baholangan. Yaponiya olimlari (Tanaka, 2017; Suzuki, 2019) tadqiqotlarida esa "bolalarni favqulodda vaziyatlarda o'zini tutishga o'rgatish" dasturlari samarali natija berishi, ayniqsa, o'yin va simulyatsiya mashg'ulotlari orqali bolalarning evakuatsiya

ko'nikmalari shakllanishi ta'kidlangan. Amerika Qo'shma Shtatlarida (FEMA, 2020) maktab va bog'chalarda "Earthquake Preparedness Program" amalga oshirilib, unda bolalarning psixologik tayyorgarligiga katta e'tibor qaratilgan.

O'zbekistonda zilzila xavfsizligi masalasi ko'plab olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Masalan, A. Rahmonov (2010) bolalarning psixofiziologik xususiyatlari va ularni stress vaziyatlariga tayyorlash usullarini yoritgan. N. Xaydarov (2015) maktab va bog'chalarda o'tkazilgan evakuatsiya mashqlarini tahlil qilib, ularning samaradorligini oshirish yo'llarini ko'rsatib bergan. D. Toshpulatov (2019) "O'zbekistonda seysmik xavfsizlik ta'limi" mavzusida ilmiy tadqiqot olib borib, maktabgacha ta'lim muassasalarida metodik qo'llanmalar yetishmasligini qayd etgan. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022 yilda qabul qilingan "Favqulodda vaziyatlar xavfsizligini ta'minlash konsepsiyasi" da aholi, ayniqsa bolalar xavfsizligini ta'minlash davlat siyosati darajasida belgilangan.

Asosiy qism. Zilzila — tabiiy ofatlar ichida eng xavfli va oldindan aniq bashorat qilish qiyin bo'lgani bilan ajralib turadi. Jahon tajribasi ko'rsatganidek, tabiiy ofatlar paytida eng ko'p jabr ko'radigan toifa — bu bolalardir. Ayniqsa, maktabgacha yoshdagi bolalarning psixik reaksiyasi kattalarnikidan keskin farq qiladi: ular ko'proq qo'rquv, xavotir va stress ta'sirida o'zini yo'qotib qo'yishi mumkin.

Shu jihatdan, bolalarda xavfsizlik madaniyatini shakllantirishda psixologik yondashuv alohida ahamiyatga ega. Bu jarayonda quyidagilarga e'tibor qaratilishi lozim:

- xavfsizlik haqidagi bilimlar bolalarning yosh va ruhiy xususiyatlariga mos bo'lishi;
- o'rgatish jarayoni ko'proq o'yin, mashq va tajriba asosida olib borilishi;
- bolalarda "qo'rqmasdan, to'g'ri harakat qilish" ko'nikmalari bosqichma-bosqich shakllantirilishi.

Yaponiya tajribasi shuni ko'rsatadiki, bolalarda xavfsizlik madaniyatini shakllantirish jarayoni erta yoshdan boshlansa, ularda favqulodda vaziyatda o'zini yo'qotish holatlari sezilarli kamayadi. Masalan, Tokio shahrida bog'chalarda "jarimasi yo'q mashqlar" (no-fear drills) yo'lga qo'yilgan bo'lib, bolalar evakuatsiya jarayonini o'yin va musiqa orqali qabul qiladi.

Maktabgacha ta'lim muassasalarida tarbiyachi va psixologlar asosiy figura hisoblanadi. Ular nafaqat evakuatsiya jarayonini tashkil qilish, balki

bolalarni ruhiy jihatdan tayyorlash, qo'rquvni yumshatish, to'g'ri reaksiya ko'nikmasini singdirish bilan ham shug'ullanadi.

AQSh tajribasida (FEMA dasturi) bog'cha tarbiyachilariga maxsus sertifikatlashtirish mashg'ulotlari o'tkaziladi. Bu mashg'ulotlarda ular nafaqat evakuatsiya qoidalari, balki bolalarda stressni kamaytirish psixologiyasi bo'yicha bilim oladi.

Bu jarayonda o'yin texnologiyalari va interaktiv usullar ancha qo'l keladi. Rolli o'yinlar ("Zilzila bo'lsa, qaysi burchakqa yashirinamiz?", "Tarbiyachi bilan qo'ldan ushlab chiqamiz") bolalarning bilimni amaliyotda qo'llashini ta'minlaydi. Yaponiyada rolli o'yinlar maxsus qog'irchoq teatrlari orqali amalga oshiriladi. Bolalar qog'irchoqqa yordam berish jarayonida o'zlari ham evakuatsiya qilish harakatlarini takrorlaydi.

Evakuatsiya mashqlari esa muntazam ravishda — kamida oyda bir marta — o'tkazilishi zarur. Bu mashqlar orqali bolalar harakatlanishni avtomatik darajada o'zlashtirib oladi.

O'zbekistonning Toshkent, Namangan, Andijon, Farg'ona, Samarqand, Surxondaryo va Qashqadaryo viloyatlari kuchli seysmik xavfli hududlar qatoriga kiradi. 1966 yildagi Toshkent zilzilasi misolida ko'rganimizdek, ofat natijasida yuzlab inshootlar vayron bo'lgan, minglab aholi evakuatsiya qilingan. Bunday sharoitda bolalarning xavfsizligiga e'tibor qaratilmaganida ular eng ko'p jabr ko'rishi mumkin edi[3].

Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasi Favqulodda vaziyatlar vazirligi, Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi hamda mahalliy hokimliklar tomonidan bolalarni favqulodda holatlarga tayyorlash bo'yicha qator ishlar amalga oshirilmoqda. Ayrim viloyatlarda (masalan, Surxondaryo va Farg'ona vodiysi) FVV hamda mahalla tizimi bilan hamkorlikda bolalar bog'chalarida "Zilzilaga tayyormiz" mavzusida amaliy mashqlar tashkil etilmoqda. Ularda bolalar xavfsiz burchakka yashirinish, qo'lni boshga qo'yib muhofaza qilish va tarbiyachi bilan qo'ldan ushlab evakuatsiyalanish kabi qoidalarni amalda o'rganishmoqda. Biroq, bu O'zbekistonda bolalar xavfsizligini ta'minlash borasida amalga oshirilayotgan ishlar yetarli emasligini, ammo tizimli ravishda samarali mexanizmlar joriy etilsa, zilzila oqibatidagi yo'qotishlarni keskin kamaytirish mumkinligini ko'rsatadi.

Buning uchun mashqlarning muntazamligi va tarbiyachilarning tayyorgarlik darajasini yanada oshirish talab etiladi.

Bolalarning xavfsizlik ko'nikmalari faqat bog'chada emas, uyda ham davom ettirilishi zarur. Shuning uchun tarbiyachilar ota-onalarga maxsus yo'riqnoma va qo'llanmalar taqdim etishi, umumiy mashqlarda ularning ishtirokiga sharoit yaratishi kerak.

AQSh tajribasida "family drill days" amaliyoti mavjud bo'lib, bolalar, tarbiyachilar va ota-onalar birgalikda mashq qiladi. Bu esa bolada uy va bog'cha o'rtasida uzluksiz xavfsizlik muhitini ta'minlaydi.

Bolalar uchun maxsus multfilmlar, qo'shiqlar va mobil ilova orqali xavfsizlik qoidalarni o'rgatish samarali usul hisoblanadi. Masalan, Yaponiyada "ShakeOut Kids" multfilmi, AQShda esa "Sesame Street Emergency Kit" dasturi qo'llanadi[5].

Rasmiy kitoblar, qog'irchoq teatrlari, interaktiv o'yinlar orqali xavfsizlik mavzusini sodda va qiziqarli qilib taqdim etish mumkin.

O'zbekistonda so'nggi yillarda multfilmlar va rasmiy qo'llanmalar orqali yo'l harakati xavfsizligi o'rgatilib kelinmoqda. Xuddi shunday yondashuvni zilzila xavfsizligiga ham tatbiq etish maqsadga muvofiq.

Tarbiyachilar va psixologlar uchun amaliy mashg'ulotlar ssenariylari, qadamma-qadam evakuatsiya rejaları ishlab chiqilishi kerak. Bu jarayonda YuNISEF va FVV hamkorligi asosida maxsus dasturlar tayyorlash muhim ahamiyatga ega.

Mahalla, FVV, nodavlat tashkilotlar va maktabgacha ta'lim muassasalari hamkorlikda evakuatsiya mashqlarini tashkil etsa, bolalarda xavfsizlik ko'nikmalari yanada mustahkamlanadi.

O'zbekistonda ayrim hududlarda mahalla kengashlari va bolalar bog'chalari ishtirokida "Havfsizlik haftaligi" tadbirlari o'tkazilmoqda. Bu tajribani respublika miqyosida kengaytirish maqsadga muvofiq.

Xulosa. Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, kuchli zilzila kabi favqulodda vaziyatlarda eng zaif toifa — bu maktabgacha yoshdagi bolalardir. Ular xavfsizlik qoidalarni mustaqil ang'lay olmasligi va ruhiy jihatdan himoyaga muhtojligi sababli, bolalarni tayyorlash mexanizmini takomillashtirish jamiyat xavfsizligini ta'minlashda muhimdir.

Buning uchun maktabgacha ta'lim tashkilotlarida xavfsizlik madaniyatini shakllantirishni tizimli va bosqichma-bosqich amalga oshirilishi lozim. Shuningdek, bolalarning psixofiziologik xususiyatlarini hisobga olgan holda o'yin va tajriba asosida o'rgatish ham yaxshi samara beradi. Tarbiyachi va ota-onalarning hamkorligi

esa, uy va bog'chada bir xil qoidalarining qo'llanilishi bolalarda avtomatik ko'nikmalarni shakllanishiga yordam beradi. Yuqorida misoli keltirilgan Yaponiya va AQSh tajribasidan foydalanish, jumladan, multimedia, evakuatsiya mashqlari va jamoaviy mashg'ulotlar xavfsizlikni ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Va eng muhimi, Favqulodda vaziyatlar vazirligi va maktabgacha ta'lim tizimi o'rtasidagi hamkorlikni yanada kuchaytirish zarur.

Bundan tashqari, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish lozim:

- Maktabgacha ta'lim tashkilotlari uchun maxsus "Zilzila xavfsizligi dasturi" ishlab chiqish.
- Barcha bog'chalarda oyiga kamida bir marotaba amaliy evakuatsiya mashqlarini o'tkazish.
- Bolalar uchun multfilmlar, qo'shiqlar va qo'g'irchoq teatrlari orqali xavfsizlik mavzusini sodda va qiziqarli tarzda o'rgatish.
- Tarbiyachilar uchun alohida metodik qo'llanmalar va psixologik tayyorgarlik kurslarini tashkil qilish.
- FVV, mahalla va ota-onalar bilan hamkorlikda maktabgacha ta'lim muassasalarida umumiy mashqlarni yo'lga qo'yish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 29-apreldagi "O'zbekiston Respublikasi Favqulodda vaziyatlarni oldini olish va bunday vaziyatlarda harakat qilish davlat tizimi faoliyatini samarali tashkil etish to'g'risida" 171-sonli qarori. – Toshkent, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasi "Bola huquqlari to'g'risida"gi konvensiyasi.
3. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuni. - 2020 yil 19 may. lex.uz
4. I.A.Kamarov. Maktabgacha yoshdagi bolalar hayoti xavfsizligini ilmiy-uslubiy asoslari. T- 2015y.
5. R.Ishmuhammedov va b. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. 2008 y. 83 b.
6. K.N.Abdullabekov. Zilziladan saqlanish yo'llari. – Toshkent O'zFASI, 2005 – 36 b.